

ДЕНОТАТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВЛАСНІЙ ВЕРСІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ФРАГМЕНТА КНИГИ ЕЛІС ВОТЕРС «WE ARE WHAT WE EAT»

Грінько А.І.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: hrinko.anna218@vu.cdu.edu.ua

Роль перекладної літератури з кожним роком стає все важливішою, відповідно зростає і цінність роботи перекладача. Він розглядається як медіатор між двома різними культурами, діяльність якого спрямована на достовірне відтворення не тільки змісту оригіналу, але й збереження його прагматичного спрямування.

Для здійснення адекватного перекладу перекладач вдається до трансформацій – «модифікацій форми, або змісту й форми в перекладному тексті з метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата порівняно з текстом оригіналу» [3, 456]. Існують різні типології перекладацьких трансформацій. Відповідно до класифікації О. О. Селіванової вони поділяються на формальні та формально-змістові, з-поміж яких виокремлюють формально-змістові з прагматичним компонентом [3, 458]. Трансформації репрезентовані на різних рівнях.

На лексичному рівні формально-змістові перетворення мають два плани вираження – денотативний і конотативний. Метою нашого дослідження є аналіз денотативних трансформацій у власній версії українського перекладу фрагмента книги Еліс Вотерс «We Are What We Eat». Авторка пропагує екологічно чисту їжу, вирощену на місцевих фермах. Вона є борчиною за органічні продукти та вважає, що вони кращі як для довкілля, так і для здоров'я людей, на відміну від неорганічних продуктів [9].

У книзі «We Are What We Eat» Еліс Вотерс описує філософію здорового харчування. Вона пояснює, що кожне наше рішення щодо споживання їжі впливає не тільки на наше тіло, але й на світ у цілому. Текст книги наповнений термінологією зі сфери кулінарії, найменуваннями кухонного приладдя. Авторка стверджує, що феномен культури фаст-фуду, в основі якого – доступність і швидкість, не тільки руйнує здоров'я, але й дегуманізує наш спосіб життя та взаємовідносини [9].

Здійснюючи переклад фрагмента книги, ми часто вдавалися до синонімічних заміन: *The destiny of nations depends on **the way** they nourish themselves* (8, 12) // *Доля націй залежить від **способу** харчування людей*. Іменник оригіналу **way** зі значенням «a method, style or manner of doing something» [6] у перекладі замінено іменником **спосіб** – «певна дія, прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось» [4].

Гіпонімічну заміну використано у наступному фрагменті: *Sad to say, fast food is the way most **people** feed themselves in this country* (8, 13) // *На жаль, більшість американців споживають фаст-фуд*. Іменник **people** зі значенням «*human beings; men, women and children*» [6] у перекладі замінено іменником **американці** – «*населення Сполучених Штатів Америки*» [4].

*There's no doubt that many people's lives all over the world have been vastly improved by convenience: tractors, washing machines, dishwashers, frozen food, smartphones, **Siri and Alexa** have all liberated many of us to live more friction-free lives, accomplishing more tasks with much less effort* (8, 16) // *Немає сумнівів у тому, що завдяки зручності життя багатьох людей у всьому світі значно покращилося: трактори, пральні машини, посудомийні машини, заморожені продукти, смартфони, **віртуальні помічники** – все це дозволило багатьом з нас жити безтурботно, виконуючи більше завдань з набагато меншими зусиллями*. Іменники **Siri and Alexa** зі значеннями «*Apple's personal assistant for iOS, macOS, tvOS and watchOS devices that uses voice recognition and is powered by artificial intelligence*» [7] і «*a virtual assistant technology largely based on a Polish speech synthesiser named Ivona, bought by Amazon in 2013*» [5] замінено назвою родового поняття **віртуальні помічники**, що вказує на використання гіперонімічної трансформації.

З метою уникнення тавтології ми вдаємося до кореферентних заміни, представлених «найчастіше позначеннями особи, персонажа різними властивими йому найменуваннями... Перекладач може використовувати будь-яку номінацію за умови її доцільності в певному контексті» [3, 462]. У наступному фрагменті така заміна стосується назви ресторану: *That level of care and attention to detail fascinated and inspired me and the other cooks at **Chez Panisse*** (8, 18) // *Такий рівень турботи та уваги до деталей зачарував і надихнув мене та інших кухарів у **моєму ресторані***. Ми замінили власну назву **Chez Panisse** на **мій ресторан**.

Антонімічний переклад полягає у заміні стверджувальної конструкції оригінала на заперечену в перекладі або навпаки: *But **I don't think** the definition of fast food begins and ends with restaurants like McDonald's or Pizza Hut or Subway* (8, 13) // *Але **я думаю**, що ці цифри враховують лише такі ресторани як МакДональдз, Піца Хат та Сабвей*. Заперечну конструкцію оригінала **I don't think** замінено стверджувальною у перекладі.

Отже, з метою досягнення еквівалентності текстів оригінала та перекладу ми часто вдавалися до денотативних трансформацій у власній версії українського перекладу фрагмента книги Еліс Вотерс «We Are What We Eat». З-поміж денотативних трансформацій найчастіше використовувалися синонімічні, кореферентні та метонімічні заміни.

Список використаних джерел

1. Віртуальний помічник. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Віртуальний_помічник (дата звернення 23.03.2022).

2. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Черкаси : видавець Ю. А. Чабаненко, 2018. 240 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення: 23.03.2022).
5. Amazon Alexa. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Amazon_Alexa (дата звернення 23.03.2022).
6. Oxford Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 23.03.2022).
7. Techtarget. URL: <https://www.techtarget.com/searchmobilecomputing/definition/Siri> (дата звернення: 23.03.2022).
8. Waters A. We Are What We Eat. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/56212574-we-are-what-we-eat> (дата звернення 23.03.2022).
9. Waters A. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Alice_Waters (дата звернення 23.03.2022).

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, ст викладач Сторчеус С.В.

**ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОЗДІЛУ КНИГИ
Ч. СПЕНСА «GASTROPHYSICS. THE NEW SCIENCE OF EATING»**

Гук М.І.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: huk.milena2317@yu.cdu.edu.ua*

Наше дослідження присвячено аналізу фразеологічних трансформацій в авторському українському перекладі розділу книги Чарльза Спенса «Gastrophysics. The new science of eating», що належить до науково-популярного підстилю мовлення.

Автор книги використовує емоційні засоби не для того, щоб викласти певний матеріал, а для того, аби зробити його доступним для сприймання реципієнтом. Аналізована книга насичена розмовними елементами та художньо-образними засобами, що становить інтерес для аналізу прагматичної адаптації тексту в мові перекладу. Важливе місце серед образних засобів належить фразеологізмам, які мають досить вагомий вплив на адресатну аудиторію [5]. Комунікативна функція фразеологічних одиниць полягає у їх здатності слугувати засобом спілкування чи повідомлення. Комунікація передбачає взаємний обмін висловлюваннями, а повідомлення – передачу інформації без зворотного зв'язку із читачем чи слухачем. Комунікативна функція фразеологізмів зазвичай пов'язана з культурною приналежністю до висловлювання [2]. Перекладачеві недостатньо лише передати в перекладі повний зміст ідіоми, він повинен докласти зусиль, аби передати «національний дух» фрази. Під час перекладу фразеологічних одиниць з однієї мови в іншу враховують особливості національного колориту, використання автором фразеологічних одиниць у переносному значенні